

потенциал для повышения конкурентоспособности перспективных технологий на мировом космическом рынке.

Литература

1. Пресс-релиз европейской консалтинговой компании Euroconsult «World Government Expenditures for Space Facing Short-Term Decline», 18 марта 2013 года, <http://www.euconsult-ec.com/news/press-rellase-33-2/69>.
2. Дегтярев А. В. Ракетная техника. Проблемы и перспективы. Избранные научно-технические публикации / А. В. Дегтярев. — Днепропетровск: АРТ-ПРЕСС, 2014. — 420 с. — С. 24.
3. Единое инновационное пространство: Украина — Россия — Сколково: Материалы международной конференции, 22—23 мая 2013 года. — Украина. — К.: Издательство Полиграфический центр «Киевский университет», 2013. — 160 с.
4. Поздняков Д. О. Критерии классификации мирового рынка космических технологий и услуг / Д. О. Поздняков // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності: Зб. наук. праць. — Маріуполь: ДВНЗ «ПДТУ», 2014. — Вип. 1 (10). — Т. 1. — 215 с.

УДК 338.001.36

e-mail: s_poznyak@bigmir.net

**Позняк Сергій
Володимирович,**

к.е.н.,
доцент кафедри економіки
підприємств КНЕУ, Україна

Pozniak Sergii,
PhD in Economics
associate professor of economy
of enterprises KNEU, Ukraine

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖ- НІСТЬ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІД- ПРИЄМСТВ ЯК ОСНОВНИЙ ФАКТОР ЇХ ПОТЕНЦІАЛУ НА РИНКУ

COMPETITIVENESS OF DOMESTIC ENTERPRISES AS THE MAIN FACTOR THEIR POTENTIAL ON THE MARKET

Анотація. Розглянуто конкурентоспроможність як фактор потенціалу підприємства. Проаналізовано складові індексу глобальної конкурентоспроможності та визначено їх вплив на рівень конкурентоспроможності підприємств країни в цілому.

Ключові слова: конкурентоспроможність, потенціал, конкурентоспроможність підприємства, індекс глобальної конкурентоспроможності.

Summary. Considered competitiveness as a factor of potential of the company. Analyzed the index of global competitiveness and determined their impact on the competitiveness of the enterprise as a whole.

Key words: competitiveness, potential, competitiveness of enterprises, global competitiveness index.

Успішне функціонування підприємств на внутрішньому та міжнародному ринках, а також перспектива їх подальшого розвитку залежать від багатьох чинників і визначаються його потенціалом. Потенціал підприємства, з точки зору його виходу, закріплення та перспективного розвитку на міжнародних ринках зумовлюється, насамперед, конкурентоспроможністю [1]. Так, М. Портер вважає, що конкурентоспроможність підприємства — це порівняльна перевага по відношенню до інших фірм, здатність суб'єкта ринкових відносин бути на ринку на одному рівні з наявними там аналогічними конкуруючими суб'єктами [2]. Достатній рівень конкурентоспроможності підприємства на конкретному зовнішньому ринку створює умови для його подальшого функціонування та розвитку.

Міжнародна конкурентоспроможність підприємства є об'єктом управління та передбачає вирішення широкого спектра питань — від техніко-економічних до соціальних, від досить відомих до нових, які потребують дослідження.

Підтримка високої міжнародної конкурентоспроможності українських підприємств означає, що всі ресурси підприємства використовуються настільки продуктивно, що воно стає прибутковішим, ніж його міжнародні конкуренти. Це одночасно передбачає, що підприємство займає стабільне місце на міжнародному ринку товарів і послуг, а його продукція користується постійним попитом у іноземних споживачів. Але у житті цей стан не є незмінним. І тому рано чи пізно, але приходить стан занепаду діяльності. А щоб цього не допустити керівництву українських підприємств необхідно приділяти більше уваги політиці господарювання, своєчасно відслідковувати зміни на міжнародних ринках, проводити відповідні перетворення у системі виробництва та реалізації товарів. Такими перетвореннями, на думку К. І. Іванченко, М. І. Іванченко, можуть бути: зміна товарної політики, впровадження нових технологій, диверсифікація виробництва, зміна організаційно-правового статусу, модернізація форм збуту продукції на міжнародних ринках, вихід на нові зовнішні ринки, створення спільних з іноземними компаніями виробництв тощо [1].

Визначальним чинником міжнародної конкурентоспроможності національних підприємств є наявність умов для формування їх стійких конкурентних позицій у рейтингу світової конкурентоспроможності компаній. За даними Глобального огляду конкурентоспроможності (The Global Competitiveness Index) за 2013—2014 рр. Україна у рейтингу глобальної конкурентоспроможності

втратила 11 позицій, з 73 до 84, отримавши показник 4,05 бали з 7 можливих [3]. Якщо брати до уваги складові індексу конкурентоспроможності України за 2013—2014 роки, то отримуємо наступні дані: управлінська сфера — 137 позиція; ринок товарів і послуг — 124; фінансова сфера — 117; макроекономічне середовище — 107; розвиток бізнесу — 97; розвиток технологій — 94; інновації — 93; трудові ресурси — 84; інфраструктура 68; здоров'я та початкова освіта — 62; вища освіта та підготовка — 43; обсяги ринку — 38. Тобто можна сказати, що з людським потенціалом у нас не поганий стан справ — здоров'я населення та початкова освіта, вища освіта та підготовка займають лідируючі позиції, великі обсяги ринку забезпечені розміром держави, чисельністю населення та споживанням товарів і послуг, дещо гірше з інфраструктурою, технологіями, фінансами та бізнесом і катастрофічний стан з впровадженням інновацій та управлінською сферою.

Рейтинг України з 148 країн світу за основними складовими індексу конкурентоспроможності за 2013—2014 роки виглядає наступним чином: захист прав власності — 143 місце; захист інтелектуальної власності — 133; рівень довіри до політиків — 117; корупція та хабарництво — 130; незалежність суддів — 139; марнотратство державних коштів — 143; обтяження державним регулюванням — 137; прозорість державної політики — 130; рівень організованої злочинності — 106; надійність роботи правоохоронців — 133; якість доріг — 144; якість залізничної інфраструктури — 25; здоров'я населення — 83; охоплення населення освітою — 13; якість освітніх послуг — 69; якість математичних, природничих наук — 28; рівень конкуренції в економіці — 134; ефективність антимонопольної політики — 137; вплив оподаткування на інвестування — 145; поширеність торгових бар'єрів — 118; обтяження митними процедурами — 140; вплив податків на стимулювання праці — 140; здатності країни до втримання талантів — 140; стійкість банків — 143; наявність новітніх технологій — 106; внутрішній розмір ринку — 36; зовнішні обсяги ринку — 37; якість науково-дослідних установ — 69 [3].

Найгірші показники належать впливу бюрократії, корупції та податкової політики на розвиток бізнесу та залучення інвестицій, довіри до політиків, роботи правоохоронних органів і незалежності судів, якості доріг, стійкості банків, захисту матеріальних та інтелектуальних прав власності. Найкращий стан справ у нашій країні з охопленням населення освітою, якості викладання природничих і математичних наук, рівнем розвитку залізниці та об-

сягах ринку. З часом якість освітніх послуг і рівень вітчизняної науки помітно падає, дана тенденція зумовлена відсутністю впровадження наукоємних технологій у виробництво та фінансування науки на належному рівні.

Особливої уваги заслуговує позиція України в рейтингу здатності країни на втримання талантів, тобто високоосвічених кадрів і молодих кваліфікованих спеціалістів, за яким ми посіли 140 місце з 148. На фоні розвинутої Європи, в державах якої дані індекси мають максимальне значення, шансів на утримання кадрів, які могли б в перспективі допомогти нашій країні подолати труднощі сьогодення, практично не лишається. Нашими «сусідами» по рейтингу втримання талантів являються Ємен та Бурунді, які займають 139 та 141 позиції відповідно, а найкраще почувають себе кадри у Катарі, найінтенсивніше залучають молоді обдарування у Швейцарії та Сінгапурі.

Проведений аналіз на основі індексів глобальної конкурентоспроможності свідчить про згубний вплив управлінської сфери на розвиток бізнесу та залучення інвестицій, регресуючи процеси у якості надання освітніх послуг та рівня розвитку науки, незначне використання передових інноваційних розробок у виробництві, незахищеність майнових та інтелектуальних прав власності, відтік висококваліфікованих кадрів. Обсяги ринку, висока якість людського потенціалу, відсутність тероризму, стихійних лих та епідемій являються єдиними перевагами над іншими країнами, що за умови структурних якісних змін в управлінській сфері здатні підвищити конкурентоспроможність України.

Література

1. *Іванченко К. І., Іванченко М. І.* Управління конкурентоспроможністю українських підприємств на міжнародних ринках / К. І. Іванченко, М. І. Іванченко: матеріали VI міжнародної науково-практичної конференції [«Методологія та практика менеджменту у XXI столітті: загальнодержавні, галузеві та регіональні аспекти»], (м. Полтава, 26—27 квітня 2012 р.) — Полтава: РВВ ПУЕТ, 2012. — С. 330—332.

2. *Портер М.* Конкурентное преимущество [Текст]: как достичь высокого результата и обеспечить его устойчивость / Майкл Е. Портер; пер. с англ. Е. Калинина. — М.: Альпина Бизнес Букс, 2005 (ОАО Можайский полигр. комб.). — 715 с.

3. Аналіз індексу конкурентоспроможності України в 2013—2014 pp. [електронний ресурс]. Режим доступу: <http://infolight.org.ua/content/analiz-indeksu-konkurentospromozhnosti-ukrayini-v-2013-2014-rr>